

Kulturpolitikforskning

Liksom inom de flesta discipliner där ingen allmän konsensus gäller som alla är överens om pågår diskussioner kring ämnesområdet i större utsträckning än kring själva forskningen. Det kulturpolitiska fältet genomsyras av en intressekonflikt där alla de olika intressegrupperna söker monopol. Idag håller ett nytt kulturpolitiskt fält och en ny kulturpolitisk agenda på att växa fram både lokalt och regionalt parallellt med den statliga kulturpolitiken. Forskningen inom kulturområdet är ett relativt nytt ämne, framför allt i Sverige som ligger på efterkälken vad gäller forskning, och den första internationella kulturpolitikforskningskonferensen ägde rum först 1999. Forskningen har under senare år fått en starkare ställning, ett ökat intresse, fler etablerade forskare inom fältet och kulturpolitiska forskningscenter i Borås och Linköping. Till stor del är forskningen sektorsbaserad med en stor bredd och variation av undersökningsområden. Idag har kulturpolitiken smugit sig in i nästan alla de politiska områdena vilket påverkar både själva ämnet och forskningen. Under senare år har det skett en förflyttning från det snäva estetiska begreppet till ett mer brett antropologiskt kulturbegrepp. Denna överföring av tyngdpunkter har inneburit en förändring i praktiken; the Urban bang, industrilokalernas omvandling till kulturella center, de postkoloniala studiernas frammarsch, the creative industries och kulturentreprenörer är några av de fenomen som idag är med och pockar på uppmärksamhet inom fältet. Försök till att definiera kulturpolitikforskning är också ett försök att avgränsa den ifrån den bredare kulturforskningen. Men hur står det till med det kulturpolitiska forskningsfältet idag, finns det tecken på att det genom det ökade intresset har börjat utkristallisera sig en riktning och vad ska egentligen området handla om och syssla med?

Jens Engberg anser att politiken har blivit bortträngd från kulturpolitiken och att kulturpolitikforskningen endast har blivit studier om kultur och konst (Engberg s. 29). Han menar att stilleståndet inom det kulturpolitiska forskningsfältet beror på det stillestånd som råder generellt inom kulturpolitiken, där konsensus råder och att det istället för politik handlar om förvaltning (Engberg s. 36). Kulturpolitiken utgår ännu, trots den samhällsliga utveckling och omdaning som skett sedan de kulturpolitiska målen formulerades, från ett estetiskt demokratiserande synsätt. Nielsen menar att kulturpolitikforskningen befinner sig i ett dilemma eftersom den får allt mer karaktär av beställda utvärderingar. För att kulturpolitikforskningen inte ska hamna i ett stillestånd där forskningen enbart blir ett instrument för att berättiga det arbete som de arbetande i fältet utför menar Nielsen att man måste kunna begära något mer utav forskningen: en forskning som är självständig, självkritisk och som kan särskiljas från andra

politiska forskningsområden (Nielsen s. 183). Själva poängen med forskning är att föra ämnet/disciplinen framåt vilket innebär att forskningen måste ligga steget före själva ämnesområdet. Kulturpolitikforskningen bör driva kulturpolitiken framåt genom ett kritiskt granskande för att se vilka som nyttjar kulturen och hur de kulturpolitiska målen uppfylls. De tendenser som existerar i dagens samhälle påverkar också forskningsområdet: globalisering, marknadens intrång i den offentliga kulturverksamheten, kulturens legitimering som kreativ potential och ett närmande mellan konst och företagande, ett ökat internationellt och gränsöverskridande arbete, kultur som nyttofaktor i spelet om tillväxt och regionutveckling. Till stor del har forskningen handlat om hur kultur administreras med utgångspunkt i det estetiska begreppet men det mer uppluckrade fältet innebär att forskningen intresserar sig för ett bredare perspektiv. McGuigan menar att det finns ett glapp mellan de politiska intentionerna från kulturpolitikens håll och dess praktiska effekter och konsekvenser (McGuigan s. 12). Det verkar inom fältet finnas en önskan om att överbygga denna klyfta mellan den kritiska visionen och den praktiska verkligheten av kulturpolitikforskning. Trots att pluralism och kulturell demokrati beskrivs i teorin fortsätter politikerna att prioritera finkulturen vilket innebär ett dilemma och legitimeringssvårigheter för dagens kulturpolitik. Nielsen menar att om kulturpolitikens fortsatta prioritet ska vara demokratisk, pluralistisk och ta till vara på sitt sociopolitiska mål så bör kulturpolitikforskningen prioritera en fortsatt utveckling och förstärkning av ett mångfacetterat och demokratiskt samhälle. På så sätt blir forskningens ansvar som social agent att bidra till debatten om kulturpolitik genom reflektion och ifrågasättande av ämnet (Nielsen s. 198). Engberg menar att om kulturpolitiken skulle ta fart igen och därmed också forskningen kring kulturpolitik så kan man urskilja tre forskningstyper: de estetiska uttrycken, administration och kulturpolitik. Han menar att trots att dessa tre områden verkar åtskilda så vinner alla typer på att känna till varandras forskning (Engberg s. 40). Kulturpolitikforskningen bör akta sig för att bli statens och kulturinstitutionernas förlängda arm utan istället verka för en kritisk granskning och undersökning av de villkor under vilka kulturen produceras, reproduceras och upplevs, en granskning av kulturpolitik under förändring och hur det kulturpolitiska fältet påverkar individen.

Litteratur

Engberg, Jens (2004). Hvad er kulturpolitik? *Nordisk kulturpolitisk tidskrift*, No, 1,

Kaare Nielsen, Henrik (1999). Critical Public Agent or Hired Hand?: Perspectives for Research on Cultural Policy. *International Journal of Cultural Policy*, Vol. 5, No. 2,

McGuigan, Jim (1996). *Culture and the Public Sphere*. London and New York: Routledge.